

17. ԾԱՀ-ՄՈՒՐԱԴԵՆ ՆԱՂԸ

Մին թաքավրերու քառասուն տղա յա ինննմ, օգուտ ա քառասունն էլ փսակեւ Շոռ ըն կյամ, շոռ, հունց թաքավրեր շըն քթեննմ, վրեր քառասուն ախճիգյ ինի (անվանլի վախտերբը թաքավրերեն տղեքլը թաքավրերեն ըխճըկորանց նըն իլան ուղեխս)։ Մտածում ըն, մտածում, վերլը մին օր լոխ ժիլըվրերվում ըն, ղենքերը յոր օնում, ուրանց քըղաքան տոնա կյամ, վրեր քլինան օրիշ երգյիրներում շոռ կյան, հունց թաքավրեր քթենան, վրեր քառասուն ախճիգյ ինի, օղըն, ետ տընոնան։

Երեսունիննը ախպերբը վրեր տանան տոնա ըն կյամ, կուճուր ախպորը՝ Շահ-Մուրադեն, մարը թողում չի, վրեր նհրտնընն քլինան, ասում ա կուճուր ա, կարել չի երկան հըղըցու, տիժմար տըղերու տեմ կենա։

Շահ-Մուրադը քըղաքան տոնա ա կյամ, ըսկսում մին պըռավու հըվրերու քարավ տալը։ Էտ պառավն էլ թա՝ վընդըս կլխընտ, երեսունիննը ախպերբը քյեցալ ըն կորչին, վրեր լավ ինիր, տու վըն նհրտենն կըթլինիր կուրչիր։

Շահ-Մուրադը էտ խոսկերքը վրեր ըսկանում ա, վազ ա տամ մորը կոշտը, պենին թահրը հըրցընում, ամմըն հինչ գյնիզնիմ (ախպըրերը ըսկի ուրան թավ ընելիս էլ չըն իլմի), ծին յիհարնիմ, շաշկան կապում, հըտըրնեբրան քիչնամ: Շատ ա քիչնամ թա խընգյ, հըռըցանա եշում ա, տըհսնում ուրան ախպըրերը մին տան հըվաք-ված, ուրխոթում սարքած, քիչի ըն անում, օտում-խմում, զարա-փաթեն անում: Շահ-Մուրադն օզում ա թա տահանց անա մուտա-նա, տըհսնում ա՝ հըռըցանա մին հենգյ կլխանե օշափ բիդի տա-հանց մուտանում ա: Թխում ա տրա կըլխընեն կտրում-ըսպանում, քթըպոռը կտրում, քցնիմ խուրչինը: Տրանա ետը մինգյել վեց կլխանե մին օրիշ օշափ ա կյամ: Թխում ա, տրա կլխընեն էլ կտ-րում, ըսպանում, էլլա քթըպոռը կտրում, քցնիմ խուրչինը: Օխտը կլխանե մին օրիշ օշափ էլ ա կյամ: Տրա յե ա ըսպանում, քթ-պոռը կտրում, քցնիմ խուրչինը: Տրանա ետը ծին նստում ա, խուրչինը ծիյավը քցնիմ, քիչնամ նի մենում մին մտըն տոն, թա մխըն ճնը օզըն, երեսը նան ծընդքերը լուվանա: Բնդան եշում ա, տըհսնում էտ տանը մին շըտընսնված հնրի-փնրի ախնիգյ, էլ ամմըն հինչ մենան քցնիմ ա: էտ ըխնըկանը հըրցընում ա, թա հու վը՝, տա թա՝ էսհինչ թաքավըրեն քառասուն ըխնըկորանցը քուրն ըմ, քառասունավ էլ իրեք դնվըրեն քշտին պլեն ինգյած ընք:

Շահ-Մուրադը կլխու վա ինգյնիմ, վրեր էտ իրեք դնվըրեր ուրան ըսպընըծենն ըն, տա ամմըն հինչ էտ ըխնըկանը քշտին ասում ա, տրա մուտանան յոր օնում, քցնիմ ուրան մանը, քվորցը մուտընեքյն էլ յոր օնում, քշերեն կեսումը տանում թա-քուն քցնիմ ախպորցը մըննըրենն (ախպըրերը քոն իլած ըն ինում), մընծ ըխնըկանը մուտանան քըցում ա մընծ ախպորը մանը, մաշնակը մըշնակընն, տի՝ ամեքյա ուրանց յաշին, ուրանց դա-րենն:

Էքյաը ախպըրերը եր ըն կենում, տըհսնում Շահ-Մուրադը ուրանց կոխկըն քոն իլած, ուրանց լոխնինին մըննըրենըումն էլ մին-մին մուտանա: Հըրցընում ըն, թա՝ Շահ-Մուրադ, խեր ինի՝, հինչ ա՝ պըտահալ, վրեր եկալ ըս:

Շահ-Մուրադը թա՝ ես ըմ ծըեզ մահա պըրծըցըրալ, հըրցը-նում էլ ը՞ք, թա հինչ ա պըտահալ: Տահանք հըվատում չըն: Շահ-Մուրադն ասում ա.—խուրչինը դրադ տիրած ա: քիցեքյ պերեքյ, ամմըն հինչ կըգյիդաք: Մին-մին քիչնամ ըն թա պիրին, կարում չըն, ըրըկ-էրկու վըն քիչնամ, կարում չըն, իրեքավ-չորսավ էլ չըն կարում: Ինքը մենակ քիչնամ ա խուրչինը յոր օնում պիրնիմ,

ուշըփններն քըթըպուռնն վըր ածում, թա՛ սահանք ըն իլնլ ժըր քըթըրներն տակընն, գլիդնլիս շըք իլնլ: Տրանա ետը տահանք թա՛ Ծահ-Մուրադ, տու օրաս տենը մըր մընծ ախպըրն ըս, մունք լոխ քու խոսկավըտ ընք քլիննական, հինշու վըր ասընս, լոխ քու խոսկընտ ընք անշուկ ուննական:

Ծահ-Մուրադը տահանց թողում ա տընդ, քլիննամ թաքավըրներն քառասուն ըխճըկեքը պիրոնմ, վըր տանընն ուրանց հորը կոշտը՝ հրսանեքլ անընն: Բնրդանն եշում ըն, տընսնում հըռըցանա մին օրիշ պեն ա կյամ՝ կեսը խոզ, կեսը մարթ: Տա տահանց վըր մուտանում ա, ախպըրքը օղում ըն ըսպաննն, Ծահ-Մուրադը թողում չի: Տա վըր լափ մուտանում ա, Ծահ-Մուրադեն ասում ա.— Քլիննլ պիտիս էահինշ ծովավն անց կենաս, էահինշ թաքավըրներն ախճիդըն ինձնտե պիրիս: Ախպըրքը նորից ըն օղում, թա տրա նհետ կու անընն ըսպանընն, Ծահ-Մուրադը թողում չի, ուրան թիռըկան ծին նստում ա, քլիննամ էտ ծովավն անց կենում, ծովընն էն դոլին տընսնում մին պառավ կենգլ ուրան տանն ըռալին նստած: Տա թա՛ անդի, անդի՛, ինձ դոնադ շը՛ս յոթ օնըիլ: Տա թա՛ անդին քն մատադ, հինշա՛վ դոնադ անընմ, վընշ ուտելի օնընմ, վընշ խմըելի: Տա թա՛ վըր փող տամ, կըկարըն՝ս ինձնտե ուտըելի տես-տենն ինք օնընս: էտ պառավը թա՛ կըկարընմ: Տուն ա օնում մին հափուռ վընսկե տամ, պառավը քլիննամ ս տես-տենն ինք օնում, վընսկուն կեսն էլ մնամ ա ուրան: Ուտըելան-խմըելան ետը Ծահ-Մուրադը հըրըցընում ա, թա՛ անդի, պահինշավ ը՛ս ապրում: Պառավը թա՛ թաքավըրներն ըխճըկանը տնա ըմ օնում էն դըմն բաղումը շոռ ածում. տա, մինգլն ուրան դուլուդ ընողընն հացա-մացա տամ ըն. օտում ըմ: Ծահ-Մուրադը դնստին մաննը կծում ա, կլխու վա ինգլոնմ, վըր տահենց ուրան շոռ կյնլիո ախճիգլն ա: Մին հափուռ վընսկե յն ա տամ, թա՛ անդի, կըկարե՛ս էտ ըխճըկանը տնա օնընս, մխըրի դրադ տանընս, օղում ըմ փըխճըցըննմ: Պառավը, վըր չուրըրն արտեն վընսկավ լըցալ ա, թա՛ խն շը՛մ կարել, էքլոնծ քըրհանա ինձ նհետ տնա ա կլիլական հանն, էն բաղը, ուրան հնգըրը ըխճըկեքլն էլ նհետն ըն իննական, ես ուրան առաշ ըմ քըլնական, վարթը տինիմ ծընգընն, տու վարթին յիրա կըգլիդան վըն՝ր ախճիգլն ա. ետնան դրադ ըմ քըլնական, ուրանց անա հըռըցըննմ, հենց էտ վախտը կըկյան փըխճըցընընս:

էքլսը քըրհանան վըր թաքավըրներն ախճիգլը տնա ա կյամ, թա քլինն բաղը, հնգըրընքը խլլն քամակ ինգլնծ ըն

իննւմ, պառաւր իշում ա, տրեանում Շահ-Մուրադը հրաքաշ
նորանց հետան ծխաւր կյամ ա: Պառաւր վարթը տամ ա թաքա-
վրերեն ըխճըկանը: Վրեր մխրբ իւ զրադ ըն կենում, նի յըն
մենում բաղը, Շահ-Մուրադը նորան թիռլըկան ծխաւր յիրն յա
հանում, ըխճըկանը տիննւմ ծխին յիրն, արտեն ծովընեն կեսը
հըսած, խաբարը նոր հանում ա թաքավրերեն, թա ըխճըկանըտ
փըխճըցըրին: Ախճիգլն էլ ասում ա.— Վրեր իտի ազդուն տղա յըս,
թա քըզետն յըս տանում, տար, թա քըզետն յըս տանում, ասե, վրեր
ինձ քցիմ ծովը: Շահ-Մուրադը թա՝ ըրիւրլին կաց, ինձետն յըմ
տանում: Վրեր տնւ ա օնում ծովընեն զրադը, էն կես մարթ, կես
խող զնվը կյամ ա տրա առալը: Հնւն մինչև տրան հանելը
Շահ-Մուրադը ըխճըկանը սովըրցընում ա, թա՝ էն ուրվա-
ցող մարթին քշտին կըկենաս, կըխափիս, նհետն ապրես վուշ,
սիրն ու սեկրետը կըգլիդաս, ինձ ասըես, կըհըրցընես, ասըես
վրերդեղ ա հոթիտ, նորան կասըես, թա հոթուտ տընդն ինձ ասըես,
քըզնըհետ կապըրես, թա շէ, շէ:

Ախճիգլը իտի յիւ անում ա. զնվին հըրցընում ա, թա վրեր-
դե՞ղ ա հոթիտ, հինշավ ը՞ս ապրում, ասե, նոր ես քըզնըհետ կապ-
ըրես: Տա թա՝ հոթիս էվնլին մաշին ա: Ախճիգլը թա՝ սոտ ըս
ասում, տա թա՝ էսհինչ շնշին. մաշին ա: Ախճիգլը էլլա թա՝ սոտ
ըս ասում: Վրըր, տա թա՝ էս ծովան վրեր անց ըս կենում, ծու-
վընեն էն զոլին մին թաքավրերու երգլիր կա, էտ երգլիրան էն զոլը
էրկու քըրծ կա, էտ քըրծիւր քլիննւմ ըն կյամ, նորնոր նի կյամ,
հըռանում, նորից մուտանում, նորից հըռանում. էտ քըրծենն էն
զոլին մին ջեյրան կա, տրա փորումն էլ մին յնշիգլ կա, յշիգլումն
էլ իրեք ծըետ, իմ հոթիս հենց էտ իրեք ծըտըրեն ըն, տահանք
քանի վրեր ապրում ըն, ես էլ նհրտենն ապրում ըմ, տահանք
հենց վրեր ըստըկեցին, յա ըսպընեցեն, էս էլ նհրտենն մընուած
ըմ:

Շահ-Մուրադը վրեր քլիննւմ ա տընանում նորան ախպըրթն
նորան իշալ յըն, հդի յըն իլնլ քլեցալ, ետ ա տընոնում, կյամ:
Ախճիգլը կյամ ա տըրան ասում, վրեր էտ զնվընեն հոթին էսհինչ
տընդն ապրող շիրանընեն փորումն ա, յիշիգլին մաշին ապրող
ծըտըրենն անում: Շահ-Մուրադը թիռլըկան ծին նստում ա, ծովն
անց կենում, քլիննւմ տնւ կյամ էտ թաքավրերեն երգլիրը, թաքա-
վրերեն անա հըրցընում, թա հիշտե՞ղ ա էսհինչ սարը: Թաքա-
վրերը տրան հըրցըրիւրց ա անում, գլնլնւմ վրեր տա նորան
ըխճըկանը փըխճըցընող տղան ա: Տա թա վրեր ըխճըկանըս կըրե-

ցալ ըս փրկւնըցընընս, քեզ հալալ, ամմա էտ սարը քիինողը ետ շի կյամ, իմ դորթաս հիշքան մարթիք ըն քեցցալ, վընի մինը, ետ շի եկալ: Տա թա՝ ես քիինամ ըմ: Թաքավընըը նան հարան մարթիքըը օղոս ըն վընը թողըննվուլ, տա թա՝ չէ՛, վընը չէ՛, ես պիտի քիինամ: Թաքավընըը նան հարան մարթիքըը թա՝ սա պընի ա, չընք ետ տանք, քիինամ ա, թող քիինա:

Շահ-Մուրադն հարան թիւրկան ծին նստում ա, քիինամ էտ էրկու սարընն դաթավը քամու մնան անց կենում, տուն կյամ շիրանընն կոշտը, նհետը կողն անում: Ջելրանը հիշքան օղում ա, վընը տրան պուզըպըտոկ անըն, ըսպանըն, կարում շի, դհիզմըն ա քցում, շատ տիժմը շիրանընն ըսպանում, փորը ճըղում, յա-շիգլը տնա օնում կտարում, ծըտընընն մինն ըսպանում: Տա վընը մին ծընտն ըսպանում ա, դհվն հարան տանը օժը խիլլան թնկըցընում ա, ըտանգլը սիփանհնում, բհիզման մանը կծում ա, դնիզում պենը հինչումն ա, Թաքավընընն ըխնըկանը թա՝ ես իտի դանթ ըրած շի, ըրե, իմ սիրն ու սեկընտը պիտի քեզ ասած շի-նիմ, ըսեցե, լիհա հուսց ինի, վընը ծըտընընն մինը սաղ թողե, վընը ես մենակ ինձետե կարեմ ապրեմ: էտ վախտը Շահ-Մուրադը էրկուինշի ծընտն էլ ա ըսպանում, դնվը լափ ա հանլան ինգլում: Մին ծընտն էլ յոր ա օնում, պիրնն դհվին տանը պեց թողում, վընը լիհա տրանալ հարան հետե ապրե, կարե վուլ մարթուցը վնաս տա, էտ մին ծընտն էլ ախճիգլն ա ըսպանում, դնվը հոթին փչում ա, մընոնում:

Շահ-Մուրադն էտ ըխնըկանը յոր ա օնում, տինում թիւրկան ծիլին յիրա, քիինամ տնա կյամ հարան հորը երգիլըը: Թաքավը-նըը պիրում ա քառասուն տղորանցը հրսանքըը օխտը օր, օխտը քշեր անում, տահանց փսակում, Շահ-Մուրադն էլ Թաքավընը տինում, ախպընըքն էլ կյամ ըն Շահ-Մուրադն վըննընն ին-գլում, թա՝ մին դանլթ ա, ըրալ ընք, տիմացալ չընք շիրը քու կյալըտ, մընգ բախշի, մունք ընք մեղավընը:

